

Berthoo Lammers

De Priorij van Christaller

Waarom een machtig lokaal politiek genootschap in de
Noordoostpolder De Deel en Poldertoren beschermt.

2018

UITGAVE WWW.DESMAAKVANKORENWIJN.NL

Druk	Eerste druk 2018
Omslagontwerp	Martin Tank
Illustratie omslag	Poldertoren Emmeloord Model van Christaller Noordoostpolder
Vormgeving binnenwerk	Berthoo Lammers
Eindredactie	Mathilde Logtmeijer
Redactie	Ineke Quaak
Advies	José Hattink-Blom
ISBN	978-90-825388-3-0
NUR	350 – Fictie overig algemeen

Gepubliceerd in eigen beheer
 © 2018 Berthoo Lammers
 Drukkerij Ipskamp Printing Enschede

Disclaimer

Elke overeenkomst met bestaande personen -in leven of overleden-, gebeurtenissen, plaatsen of entiteiten berust op louter toeval. Alle personages, gebeurtenissen, plaatsen en entiteiten zijn fictief en verhouden zich op geen enkele manier tot een werkelijkheid van bestaande personen, gebeurtenissen, plaatsen of entiteiten.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt en/of veelevoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver.

De Priorij van Christaller

Aan het einde van de vorige eeuw - in 1995 - maakte het gemeentebestuur van Noordoostpolder de eerste plannen bekend om haar centrum - De Deel in Emmeloord - te herontwikkelen. Tegen de wil van burgers en ondernemers in koos men voor een geheel nieuw winkelcentrum met ondergrondse en bovengrondse parkeerplaatsen. De historische aanblik en oorspronkelijk bedoelde identiteit van De Deel zou daarmee voorgoed verdwijnen. Ook de karakteristieke Poldertoren moest worden verbouwd. Als de coalitiepartijen in de gemeenteraad van Noordoostpolder onder aanvoering van het CDA en de PvdA met één stem verschil in 2006 een motie aannemen, staat niets meer in de weg om die plannen ten uitvoer te brengen.

Maar niet iedereen had belang bij deze megalomane plannen. Een illuster genootschap deed er alles aan om deze plannen te verhinderen. Zij zijn daar tot op heden voortreffelijk in geslaagd. In 2016 is na ruim tien jaar plannenmakerij en het torpederen van allerlei initiatieven al meer dan 20 miljoen euro gemeenschapsgeld verloren gegaan zonder dat er ook maar een steen op De Deel is verplaatst. Hoe is dat mogelijk? Wie beschermt de Poldertoren en De Deel?

Politici en ondernemers met dubbele agenda's, belangen en historische verbintenissen koesteren een groot gezamenlijk geheim! Een geheim waarvan alleen de leden van een genootschap weten dat het bestaat. Een zoektocht van twee raadsleden in de duistere wereld van symbolen en relaties brengt een machtig historisch complot aan het licht.

Berthoo Lammers
Augustus 2018

PROLOOG

15 april 1940 12.15 uur

Langzaam draait de Mercedes-Benz 770 de oprijlaan op van residence *Carinhall*. Aan de linker- en rechterkant staan bij het hek van het jachtslot twee wachthuisjes¹. De Tweede Wereldoorlog is gaande. De chauffeur van de gepantserde Mercedes hoort het grind op de oprijlaan kraken onder zijn auto. Als hij deze voor het bordes tot stilstand brengt stapt Rijksmaarschalk Hermann Göring uit.

Göring is terug in *Carinhall*, middenin zijn geliefde jachtgebied *Schorfheide* aan de oevers van de Döllnsee. Dit ligt ingeklemd tussen de Großdöllner See en de Wuckersee, in de nabijheid van Groß Dölln in het noorden van de deelstaat Brandenburg in het oosten van Duitsland. Dit prachtige gebied op honderd kilometer ten noordoosten van de stad Berlijn is uniek door zijn landschap met bijzondere flora en fauna.

Twee jaar na de dood van zijn vrouw in 1931 liet hij in 1933 daar zijn jachtslot bouwen, geheel in de stijl van een Zweeds landhuis. In 1934 besloot hij zijn van origine Zweedse vrouw, Carin von Kantzow, onder groot ceremonieel vertoon te herbegraven². Jaren later heeft hij zijn jachtslot bewust omgedoopt tot *Carinhall*, als erbetoon aan zijn overleden vrouw, waardoor hij elke keer bij aankomst aan haar wordt herinnerd.

Als Göring op het bordes staat kijkt hij even tevreden achterom. Hij voelt zich thuis. De '*Reichsjägermeister*' waant zich in de positie als '*Der Herr von Schorfheide*³'. Nergens anders in Oost-Duitsland was het samenspel tussen macht en jacht zo geheimzinnig en pregnant aanwezig als in *Carinhall*. Op zijn invitaties hebben

¹ <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Carinhall.jpg>

² https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_102-03643A,_Schorfheide,_%C3%9Cberf%C3%BChrung_Karin_G%C3%B6ring.jpg

³ http://www.rbb-online.de/geheimnisvolle_orte/archiv/die-schorfheide-das-jagdrevier-der-maechtigen.html

monarchen, sociaaldemocraten, nazi's, communisten en vele anderen hem diverse malen bezocht en hem vergezeld op de jacht. Als oprichter van de Gestapo en hoofd van de Luftwaffe werd hij alom gevreesd. Het was om die reden dat niemand zijn uitnodiging weigerde of durfde te weigeren.

Binnen is zijn personele staf volop bezig met de voorbereiding voor de belangrijke bijeenkomst die voor vandaag gepland staat. Iedereen kent zijn taak! Maanden is hij met de voorbereidingen bezig geweest.

De kleine zaal is tot in de perfectie ingericht voor de ceremonie die er vandaag plaatsvindt. Bloedrood geschilderde wanden met in de golvingen van de gipsen plafonnières gemonteerde lichtspots die een zacht licht doen schijnen op de tafel. De ronde tafel staat exact in het midden van de kamer gepositioneerd. De vijf vlakken van de tafel zijn om en om gefineerd met donker wortelnoten en licht gekleurd kersenhout. Op elk vlak ligt een lang zwaard symmetrisch met de punt naar het midden van de tafel gericht. Deze punten raken elkaar in het midden van de tafel ten teken van verbondenheid. Verdeeld over de lange wand in de kamer staan vijf banieren. Direct links en rechts bij de ingang staan er eveneens twee met een rood vaandel waarop het zwarte swastika is afgebeeld: het symbool van de nazi's tijdens de oorlog. De overige banieren hebben de wapens van de steden Berlijn, Dresden, Hamburg, Keulen en Frankfurt am Main. Rond de tafel staan vijf gelijk ogende stoelen. Eén stoel heeft echter een hogere leuning. Göring werpt nogmaals een tevreden blik in de kamer en ziet dat alles exact volgens het strenge protocol tot in de perfectie is ingericht. Hij kan zijn gasten op deze belangrijke dag met een goed gevoel ontvangen.

Heel bijzonder is de komst van Walter Christaller. Zijn ontvangst is een belangrijk moment voor Göring. Christaller is de grondlegger van de Centrale Plaatsen Theorie. Hij heeft de oplossing ontwikkeld voor de problematiek van de ruimtelijke ordening, ontstaan door de Endlösung van de Joden die in volle gang was. Als dank voor de bewezen diensten zal Göring hem

vandaag, in opdracht van partijgenoot Heinrich Himmler, de oprichting van een Priorij aanbieden.

Heinrich Himmler is leider van de SS en een van de belangrijkste leiders van de Nationaalsocialistische Duitse Arbeiderspartij. Göring weet dat hij hem daarom - ook omwille van zijn eigen positie - heeft moeten uitnodigen. Hij beseft dat het nieuwe genootschap, de Priorij, een uitstekend instrument is om de onderlinge verbondenheid te bekrachtigen. Het is juist daarom dat hij aangenaam verrast was dat de leermeester van Walter Christaller, professor Konrad Meyer, tezamen met Himmler een persoonlijk verzoek aan hem had gericht om een Priorij in Christaller's naam op te richten. Ook Meyer is onderweg. Het weerzien met zijn leerling Walter ziet hij als blijk van waardering. Zijn gedachtegoed. In 1933 publiceerde Walter al zijn theorie over de spreiding en grootte van nederzettingen onder de titel: *'Die zentralen Orte in Süddeutschland. Eine ökonomisch-geographische Untersuchung über die Gesetzmässigkeit der Verbreitung und Entwicklung der Siedlungen mit städtischen Funktionen.'*

Vandaag is de dag.

Twee zojuist gearriveerde auto's worden door de chauffeur van Göring naar de parkeerplaats geleid. Een wat geschrompelde man met een te grote hoed stapt uit. Onder de hoed komen aan de achterkant enkele grijze plukken haar tevoorschijn. Het geeft de man een wat onverzorgd uiterlijk. De zwarte, groot uitgevallen hoornen bril maakt zijn gezicht hoekig. De scherpe haviksneus en zichtbare aderen bij beide slapen laten de sporen des tijds zien. Ondanks zijn nog niet al te hoge leeftijd zou men hem door de duidelijke groeven in zijn gezicht toch ouder inschatten. Als hij naast de wagen staat wrijft hij na de lange rit de slaap uit zijn ogen. Hij neemt zijn bril af en slaat zijn lange regenjas over zijn rechterarm. Dan kijkt hij rustig om zich heen en neemt de omgeving in zich op. Het is Walter Christaller.

De voor zijn doen lange reis, vanuit zijn Geografisch Instituut in Berlijn naar *Carinhall*, heeft hem zichtbaar vermoeid. Naast hem,

aan de andere kant van de auto stapt een slanke persoon uit. Hij draagt een grijs uniform met een rode armband met daarop een zwart hakenkruis hetgeen in fel contrast is met de nonchalant geklede Christaller.

Zijn verzorgde korte kapsel en idem snorretje geven hem met zijn babyface een vriendelijk uiterlijk. Het tegendeel is echter waar. Het is Heinrich Himmler, zeer gevreesd en vriend van professor Konrad Meyer, de leermeester van Christaller die in opdracht van Himmler werkt. Himmler is al geruime tijd op de hoogte van de politieke gezindheid van Christaller. Hij weet dat Christaller namelijk de filosofie van de NSDAP⁴ heeft aanvaard. Het was immers zijn enige kans om bij '*Planung und Boden*'⁵ te mogen werken. Daarom werd hij op 1 juli 1940 lid van de NSDAP.

Alhoewel Christaller zich nooit openlijk uitliet over de handelwijze van de nazi's beseft hij als geen ander dat hij wel degelijk met zijn activiteiten op theoretische basis meewerkt aan de problematiek van ruimtelijke ordening voor de nazi's. Het vraagstuk van de Endlösung maakt daar onmiskenbaar deel van uit en natuurlijk was hij positief verrast over het feit dat Himmler de theorie van Christaller toepaste op het door Duitsland inmiddels veroverde Oost-Polen.

Göring kent Walter Christaller⁶ al vanaf 1933 en heeft eveneens grote bewondering voor zijn ideologie. Walter Christaller weet dat hij als Duits geograaf alom gerespecteerd wordt. Nu de nazi's geïnteresseerd zijn in zijn theorie voelt het als een hele eer om hier aanwezig te zijn.

Bij de tweede auto, die kort achter die van Himmler en Christaller tot stilstand komt, duurt het even voordat de chauffeur de deuren opent, maar dan stapt tot grote verbazing van Christaller

⁴https://nl.wikipedia.org/wiki/Nationaalsocialistische_Duitse_Arbeiderspartij

⁵http://www.dfg.de/pub/generalplan/downloads/dfg_wissenschaft_planung_vertreibung_katalog.pdf

⁶ <http://www.jpost.com/Magazine/Features/Hitlers-geographer-Walter-Christaller-and-Nazi-Academics>

professor Konrad Meyer⁷ uit. Wat moet mijn leermeester hier denkt hij? En wie is de man naast hem?

'Professor, wat alleraardigst en verrassend dat ik u hier ontmoet.'

'Tsjja, dat is nog eens een verrassing hè', zegt Meyer die wel beter weet.

'En met wie heb ik de eer?' vraagt Christaller aan de persoon die achter Meyer staat.

'Goedemorgen... ik ben Bernhard Leopold, Prins von Lippe-Biesterfeld.'

'Maar dan bent u toch de Prins der Nederlanden?'

'Dat is juist', antwoordt Henrich Himmler nog voordat Von Lippe-Biesterfeld zelf kan antwoorden.

Professor Meyer kijkt verschrikt.

'Maar dan...dan bent u toch... netjes gezegd...eh... tegen het beleid van onze Führer...toch...? Wat brengt u dan hier? Wat doet u hier?' vraagt Christaller.

Christaller krijgt echter geen gelegenheid een volgende vraag aan de prins te stellen, want Himmler onderbreekt hem.

'Heren, zullen we naar binnen gaan?'

De vier heren lopen rustig de trappen op van het bordes. Net voordat ze naar binnengaan fluistert Himmler nog wat tegen Meyer.

'We hebben Von Lippe-Biesterfeld ook uitgenodigd inzake een bijzondere kunsttransactie die vandaag plaatsvindt.'

Himmler is volledig op de hoogte van hetgeen Göring beoogt vandaag, maar heeft geen idee dat er diepere redenen aan ten grondslag liggen waarom Von Lippe-Biesterfeld is uitgenodigd. Bernhard voelt inmiddels feilloos de noodzaak aan dat Himmler zojuist voor hem antwoordde. Gevieren gaan ze naar binnen waar ze vriendelijk worden opgewacht en een drankje krijgen aangeboden door een van de bedienden. Von Lippe-Biesterfeld kijkt, net als Christaller, zijn ogen uit bij de rijkdom die dit gebouw uitstraalt. Beiden zijn hier, in tegenstelling tot Meyer en Himmler, nog nooit eerder geweest. Wat een luxe denkt Christaller. Overall hangen geweien, van damherten, reeën en

⁷ https://de.wikipedia.org/wiki/Konrad_Meyer

roodwild. Vlak boven de grote open haard hangt wel een heel bijzonder gewei van een edelhert. Elke geweistang heeft 11 vertakkingen, een zogenaamde 22-ender. Een buitengewoon krachtig exemplaar ondanks het feit dat er in Schorfheide⁸⁹ herten geschoten worden die een nóg groter gewei hebben. Een kop van een volwassen keiler¹⁰ met grote tanden, zogenaamde houwers, hangt boven de ingang van de hal richting de Rode Zaal. Naast elk gewei hangt een foto van de schutter die pontificaal zijn bemachtigde trofee toont. Het zijn foto's waarop veelal Göring zelf is afgebeeld, maar er staan ook hooggeplaatste Duitse nazivrienden op die deel uitmaken van diverse gezelschappen die in *Carinhall* hebben gejaagd.

Dan horen ze verderop stappen aankomen die een metaalachtig geluid op de stenen vloer veroorzaken. Het is Göring. De deur naar de ontvangsthal wordt opengehouden en als hij deze betreedt staat hij stil en groet de aanwezigen. 'Sieg Heil', klinkt het indringend in de hal. De krachtige kreet van Göring doet de overigen direct in de houding springen. Ze groeten Göring terug met een 'Sieg Heil'. Aansluitend schudden ze elkaar enthousiast de hand. Vanzelfsprekend wordt er over en weer gesproken hoe de reis naar *Carinhall* is verlopen. Na de nodige informele uitwisselingen en het nuttigen van enkele glazen champagne wenkt Von Lippe-Biesterfeld met enige schuchterheid een van de aanwezige vrouwelijke bedienden. Hij vraagt haar of zij aan zijn chauffeur wil vragen om een houten kist uit de kofferbak van de auto te halen. Ze knikt nederig en nog geen vijf minuten later komt de chauffeur met de kist naar binnen. Von Lippe-Biesterfeld neemt hem aan en legt deze op de sofa in de vestibule. Nadat het gezelschap een kleine tien minuten met elkaar heeft staan praten knikt Göring naar professor Meyer ten teken dat hij met de ceremonie wil aanvangen.

⁸ <http://www.schorfheide-chorin-biosphaerenreservat.de/>

⁹ https://de.wikipedia.org/wiki/Wildpark_Schorfheide

¹⁰ Keiler: Mannetjezwijn

Zaterdag 15 april 1940

In de rode zaal

Als iedereen in de hal achter Göring aanloopt stijgt de spanning bij de Hollandse Prins. Plotseling bemerkt hij dat professor Meyer niet meer in het gezelschap is. Juist als hij Himmler hierop opmerkzaam wil maken wijst Göring met zijn vinger naar zijn lippen ten teken van zwijgzaamheid. Allen wachten nu enige tijd voor de deur. Dan klopt Göring viermaal met een 'vierslag'¹¹ op de deur.

**** .**** .**** .****

'De Eminent Prior verzoekt u als genodigden de tempel te betreden', zo klinkt een stem aan de andere kant van de toegangsdeur.

Natuurlijk is Von Lippe-Biesterfeld bekend met dit ceremonieel gebeuren, maar de sfeer had hij zich wat anders voorgesteld. Wat is hier aan de hand? Als de deur wordt geopend zien ze midden in de Rode Zaal een prachtige grote ronde tafel waarachter professor Meyer al heeft plaatsgenomen. Het zwakke licht in de rode kamer veroorzaakt een mystieke sfeer.

'Ik verzoek u allen plaats te nemen aan deze ronde tafel in de door mij aan u opgedragen volgorde', zegt de Prior.

Walter Christaller is verrast als blijkt dat er voor zijn professor een - in zijn ogen - kennelijk belangrijke ceremoniële rol is weggelegd.

'Als eerste nodig ik Rijksmaarschalk Herr Göring uit plaats te nemen op de eerste zetel rechts van mij. Aansluitend wil ik Prins von Lippe-Biesterfeld verzoeken plaats te nemen ter linkerzijde van mij. Dan wil ik graag Reichsführer-SS, Herr Himmler verzoeken ook ter linkerzijde van mij plaats te nemen.'

Als ook Himmler zijn zetel heeft ingenomen blijft er een stoel over. Walter Christaller slaat de ceremonie in al zijn nuchterheid

¹¹ Vierslag: viermaal met regelmatige tussenpozen op een deur kloppen

zwijgzaam gaande. Hij wacht bij de ingang op de opdracht die volgen gaat.

'Tenslotte wil ik geograaf Walter Christaller van harte uitnodigen schuin tegenover mij plaats te nemen', zegt de Prior met een uitnodigend handgebaar wijzend naar de vrije zetel. De bediende die bij de ingang staat krijgt een teken van de Prior om het gezelschap te verlaten en de deur achter haar te sluiten.

De vijf zwaarden liggen met de punt naar het midden. Midden in de tafel ligt een ingelegde grote *Witte Roos* die als een cirkel om het middelpunt ligt waarbij de knop het einde van de steel raakt. De witte roos is geheel samengesteld uit ivoor en vakkundig in de wortelnoten tafel ingelegd.

'Ik verzoek u allen te gaan staan', zegt de Prior. 'Het is een bijzondere dag vandaag. Het moge u wat vreemd overkomen om hier in dit gezelschap te vertoeven, maar dat is niet geheel zonder reden. Het is mij een bijzondere eer om met toestemming van de Führer u hier allen in petit comité aanwezig te hebben. In zijn opdracht bent u namelijk hier. Uw opdracht is om vanmiddag getuige te zijn van de oprichting van de Priorij. Dat is niet zomaar een Priorij. Alvorens ik tot de installatieplechtigheid over ga geef ik eerst het woord aan Von Lippe-Biesterfeld. Hij heeft als eerste om het woord verzocht.'

Prior Konrad Meyer knikt ten teken van bevestiging naar Von Lippe-Biesterfeld.

'Dank u Prior', antwoordt Von Lippe-Biesterfeld. 'Het is mij een groot genoegen hier vanmiddag bij de oprichting van deze nieuwe Priorij aanwezig te zijn. Zoals de Eminent Prior al zei, het is geen gewone Priorij. Het feit dat u mij binnen dit genootschap de functie van Kanselier toekent vereert mij ten zeerste.'

Christaller valt van de ene verbazing in de andere op de wijze hoe formeel dit gezelschap elkaar benadert. Dacht hij voorafgaand aan zijn bezoek nog dat hij de nodige theoretische kennis moest overdragen, het tegendeel is waar.

'Ik ben bijzonder vereerd dat u mij tot deze Priorij heeft geroepen. Ik heb dan ook een geschenk meegenomen voor de gastheer van vanmiddag, Herr Reichsjägermeister Hermann Göring. Direct nadat Heinrich mij vorige maand belde en mededeelde dat de

oprichting hier te *Carinhall* zou zijn ben ik in actie gekomen. Gunt u mij een moment', vraagt Von Lippe-Biesterfeld aan de Prior.

'Natuurlijk, ga uw gang.'

Von Lippe-Biesterfeld loopt naar de deur en gaat naar de vestibule, pakt de houten kist en spoedt zich daarna weer naar de Rode Zaal waar iedereen keurig blijft staan. Dan kijkt Von Lippe-Biesterfeld Hermann Göring aan.

'Het is mij een bevoorrechte eer u per overdracht een bijzonder cadeau te doen toekomen namens het Nederlandse volk.'

Göring, totaal verrast door het allervriendelijkste gebaar van Von Lippe-Biesterfeld, verzoekt de Prior hem even de tijd te gunnen om dit cadeau uit te pakken. Na de bevestiging van de Prior te hebben ontvangen begint Göring zijn geschenk in alle gretigheid van de verpakking te ontdoen. Iedereen is stil als de dunne bekisting van het schilderij wordt verwijderd. Dan, tot grote verassing van Göring zelf, toont hij het schitterende schilderij van '*Christus en de overspelige vrouw*'¹² van Johannes Vermeer¹³.

Allen zijn perplex door de aantrekkingskracht van dit schilderij. 'Natuurlijk, het doek heeft 1.6 miljoen gulden gekost, maar het moge duidelijk zijn dat wij met deze aankoop ruim aan uw wens hebben voldaan', merkt Von Lippe-Biesterfeld op. 'Ik moet daarbij de kanttekening maken dat het doek aanvang 1942 werkelijk in uw bezit zal komen daar er nog enige restauraties aan verricht moeten worden. We willen zo'n bijzonder werk natuurlijk in goede staat overdragen', glundert Von Lippe-Biesterfeld

Göring kijkt verbouwereerd om zich heen en ziet de glimlach van Heinrich Himmler. Hij voelt nu dat dit een prachtig opzetje is geweest van Himmler om dit beroemde schilderij via Von Lippe-Biesterfeld in handen te krijgen om het aan zijn uitgebreide kunstcollectie¹⁴ toe te kunnen voegen.

¹²<http://cultureelerfgoed.nl/dossiers/uit-de-kunstcollectie/objecten/ha-van-meegeren-christus-en-de-overspelige-vrouw-1942>

¹³ <https://ilibrarian.wordpress.com/2015/12/21/de-hartekamp-ten-tijde-van-mw-catalina-von-pannwitz-1921-1940-1952/>

¹⁴In Carinhall was de private verzameling roofoorkunst van Göring ondergebracht. Göring ontving er buitenlandse gasten, waarmee hij op de heide ging jagen. In 1943 liet Göring een

‘Ik ben buitengewoon vereerd en sta versteld van uw daadkracht om dit bijzondere schilderij aan mijn bezit te mogen toevoegen.’

Iedereen weet dat Göring een groot ‘verzamelaar’ is van Nederlandse meesters. Zo heeft hij al beslag weten te leggen op Van Gogh’s schilderij: ‘*Pont de Langlois*’ dat hij uit de collectie van de Franse familie Rothschild heeft geconfisqueerd.

‘U heeft een ongekende prestatie geleverd’, zegt Göring tegen Himmler. Hij blijft enige tijd geobsedeerd kijken naar het prachtige schilderij.

‘De eer komt geheel Von Lippe-Biesterfeld toe die dit allemaal mogelijk heeft gemaakt’, antwoordt Himmler. ‘Als tegenprestatie zou ik u, Rijksmaarschalk Göring, willen verzoeken gehoor te geven aan het verzoek van Von Lippe-Biesterfeld.’

‘Het woord is wederom aan Von Lippe-Biesterfeld’, zegt de Prior. ‘Dank u Eminent Prior, ik heb hier een persoonlijk en schriftelijk verzoek voor Rijksmaarschalk Göring welke u mogelijk mede zou willen overwegen’, zegt Von Lippe-Biesterfeld terwijl hij zijn blik richt op Göring.

‘Staat u mij toe Eminent Prior dat ik dat verzoek ter hand neem?’

‘Vanzelfsprekend Herr Göring.’

‘Dank u Eminent Prior.’

Göring maakt het azuurblauwe lint los en rolt de brief uit. Zeer geconcentreerd leest hij het verzoek van Von Lippe-Biesterfeld. Het valt hem op dat er met donkerblauwe inkt op een gelig papier is geschreven. In de schaduw van het licht ziet hij een watermerk in het papier met wat op het eerste gezicht een kroon lijkt te zijn. Onderaan de brief hangt een lintje met een rood zegel.

deel van zijn kunstverzameling naar Bergungsort Salzbergwerk Altaussee bij Altaussee in de Politische Expositur Bad Aussee te Steiermark opslaan. Die kunstwerken brachten de geallieerden vanaf 1945 in vrachtwagens naar het Central Collecting Point te München in de voormalige Führerbau en in het Haus der Kulturinstitute. Het andere deel van zijn privéverzameling bleef te Carinhall tot Göring ze in januari 1945 met speciale treinen naar bunkers in tunnels te Berchtesgaden liet voeren. Een deel werd geplunderd uit de treinen.

Het blijft even stil. Iedereen kijkt naar Göring. Langzaam heft hij zijn hoofd omhoog en kijkt eerst naar de Prior.

Hij ziet dat de Prior knikt ten teken dat hij een reactie mag geven. 'Ik heb uw verzoek aandachtig gelezen Herr Von Lippe-Biesterfeld. U zult begrijpen dat ik hier niet alleen over kan beslissen. Met alle respect Herr Von Lippe-Biesterfeld, het is namelijk nogal een ingrijpend verzoek wat u doet met mogelijk zeer verre gaande consequenties. Een stadhouderschap over Holland is geen sinecure. Ik doorzie overigens wel de buitengewone toekomstige voordelen van een dergelijk voorstel. Iets wat heel Nederland zal aangaan. Ik zal het met de Führer moeten bespreken maar ik zeg u toe dat ik u over het resultaat daarvan snel zal informeren. Ook mag u ervanuit gaan dat ik uw verzoek met een positief advies zal begeleiden naar de Führer. Tenslotte bent u lid van de NSDAP¹⁵ en van de SA en heeft u mij vandaag met uw geschenk niet alleen een bijzondere dienst bewezen maar ook bijzonder veel genoege gedaan.'

Bernhard kijkt buitengewoon vereerd.

'Het spreekt voor zich Eminent Prior dat Herr Göring mijn verzoek aan de Führer, zoals ik schriftelijk heb verwoord in deze *brief*¹⁶, kan behouden. Ik zal een kopie van mijn brief overdragen aan Landbouwkundig ingenieur Sikke Smeding te Holland en natuurlijk aan Hermann Roloff, de rechterhand van Seyss-Inquart en thans chef van zijn Planologische Dienst in Holland. Hij kan direct aan de slag met de Centrale Plaatsen theorie van Walter Christaller', zegt Von Lippe-Biesterfeld.

'Ik dank u voor uw bijdrage', antwoordt de Prior. 'Dan ga ik nu graag over tot het officiële gedeelte van deze bijeenkomst. Herr Himmler, aan u het woord.'

'Dank u Eminent Prior. Het is een bekend gegeven dat Walter een grote bijdrage geleverd heeft aan een ontwikkelmodel voor metropole gebieden.

¹⁵<http://nos.nl/artikel/142371-bernhard-was-feitelijk-wel-een-gewezen-nazi.html>

¹⁶ <https://www.groene.nl/artikel/het-nazi-verleden-van-prins-bernhard>

Natuurlijk bent u allen bekend met de *Centrale Plaatsen Theorie*¹⁷ van Walter. Een buitengewoon deskundig model welke ons bij de gevolgen van het Endlösungvraagstuk uitmuntend kan dienen. Ik ben ook blij Eminent Prior dat het onder uw deskundigheid is ontwikkeld. Het is daarom ook dat ik wil voorstellen een nieuwe Priorij te installeren. De *Priorij van Christaller*. Met dien verstande dat in elke stad of elk dorp dat moet worden herontwikkeld dit zal geschieden op de bewezen formule van onze Walter. De basis is, zoals daarnet door mij verwoord, de Centrale Plaatsen Theorie. Niet alleen om ons nieuwe 'Lebensraum' te herinrichten, maar zeker ook om het model in heel Europa uit te rollen en te beschermen! En dat.....dat is een fundamentele taak van de Priorij. In elk land waar dit wordt toegepast zal een Priorij worden opgericht om het gedachtegoed te beschermen! Niet alleen uit naam van onze Führer, maar ook uit naam van het Volk dat wij dienen.'

Walter Christaller voelt zich overvallen. Hij is perplex. Dit was het laatste wat hij van het bezoek vandaag verwacht had. De installatie van een Priorij in zijn naam! Hij kan het nog nauwelijks bevatten. Dat de Priorij door zijn grote voorbeeld, professor Konrad Meyer, aan hem wordt opgedragen maakt hem zelfs emotioneel. Zo'n waardering voor zijn werk was het laatste wat hij vandaag hier verwachtte.

Himmler vervolgt zijn betoog.

'Ik wil daarom ook de Eminent Prior verzoeken deze Priorij vanaf heden, na uw positieve bevestiging uiteraard, als opgericht te beschouwen. Dank u voor uw tijd waarde Eminent Prior.'

'Dank voor uw voorstel, Herr Himmler. Dan wil ik nu de handopsteking van ieder voor akkoord voor de installatie van deze Priorij.'

¹⁷ **Walter Christaller**, Die zentralen Orte in Süddeutschland: Eine ökonomisch-geographische Untersuchung über die Gesetzmäßigkeit der Verbreitung und Entwicklung der Siedlungen mit städtischen Funktionen. <https://www.amazon.de/zentralen-Orte-S%C3%BCddeutschland-%C3%B6konomisch-geographische-Gesetzm%C3%A4%C3%9Figkeit/dp/3534197364>

Nadat ze elkaar in de kring hebben aangekeken steekt iedereen als bevestiging de hand op. Uiteraard onthoudt Walter Christaller zich van stemming.

'Ik dank u allen voor het getoonde vertrouwen. Daar waar in Europa nieuw land wordt ontgonnen, zullen we dat gebied nu inrichten volgens het model wat de Führer wenst. Gebaseerd op de *Centrale Plaatsen Theorie* van ons lid Walter Christaller. Wees u daarvan goed bewust. *Wir brauchen Lebensraum.*'

De Prior kijkt iedereen aan en er volgt een moment van indringende stilte.

'Dan is bij deze de Priorij formeel opgericht en gaan we verder met het benoemen van de functies conform de statuten van onze Moederpriorij te Berlijn die wij als grondslag voor ons handelen gebruiken. Nadien staat het u allen vrij om het woord tot elkaar te richten', zegt de Prior.

Iedereen beseft dat het een historisch moment is. De Priorij valt samen met de twee andere Orden waar enkele aanwezigen reeds deel van uitmaken: de Orde van Malta en de Orde van de Witte Roos. De laatste is een Finse Orde en Göring is trots dat hij daar recentelijk nog het Grootkruis van heeft mogen ontvangen.

De nieuw opgerichte Priorij is nog enkele uren bijeen. Ze beseffen dat ze een grote verantwoordelijkheid op zich hebben genomen om het gedachtegoed van deze Orde niet alleen te beschermen, maar daar waar mogelijk ook toe te passen.

Er wordt veel gesproken over de brief van Von Lippe-Biesterfeld en over het toepassen van de Centrale Plaatsen Theorie bij nieuwe planologische ontwikkelingen. Walter Christaller is bijzonder vereerd met de Priorij die zijn naam - uit dankbaarheid voor zijn werk - draagt. Hij heeft een uitgebreid dankwoord gehouden. Een van de belangrijkste besluiten die genomen zijn, is dat *de brief* van Von Lippe-Biesterfeld nimmer zal worden getoond dan wel in de toekomst openbaar zal worden gemaakt en dat bij nieuwe ontwikkelingen van planologische aard het concept van Walter

Christaller's Centrale Plaatsen Theorie zal worden toegepast. Het gevolg dat dit voor Nederland - en naar later blijkt - voor de Noordoostpolder grote consequenties zal hebben, realiseren de leden zich op dat moment niet.

Maar het allerbelangrijkst is wel dat het gebied, dat volgens dat concept wordt ontwikkeld, na haar realisatie in haar oorspronkelijkheid zal moeten worden beschermd. Von Lippe-Biesterfeld heeft de toezegging gedaan deze boodschap over te brengen aan de Nederlandse regering. Een volgende datum voor deze geheime Priorij is niet afgesproken. Wel heeft de Priorij de langste en de kortste dag van het jaar, als datum waarop een reguliere bijeenkomst gehouden wordt, in haar oprichtingsstatuten beschreven. Daarnaast kan elk lid van de Priorij - als deze in nood verkeert - de Priorijleden oproepen tot een speciale extra bijeenkomst.

In september 1942, tijdens de Tweede Wereldoorlog, viel twee jaar na de installatie van de Priorij van Christaller te Carinhall, de Noordoostpolder (afgekort NOP) eindelijk droog. Duizenden arbeiders begonnen aan het zware handwerk in de polder. Zo moesten bijvoorbeeld alle sloten en greppels handmatig gegraven worden. De afkorting NOP betekende in de oorlogsjaren voor vele mensen overigens ook iets anders: Nederlands Onderduikers Paradijs. Wie werkte aan de polder, hoefde niet te werken in de oorlogsindustrie in Duitsland.

Na de drooglegging van de Noordoostpolder besloot men in Den Haag – onder invloed van de NSB – de theorie van de Duitse geograaf Walter Christaller op de indeling van het nieuwe gebied toe te passen.

Daarmee viel de uitvoering van deze theorie de Noordoostpolder als eerste gebied ten deel.

Noordoostpolder 4 april 2016, 19.30 uur

Fractiekamer Leefbaar Noordoostpolder

In het gemeentehuis van Noordoostpolder hangt een gespannen sfeer. Raadsleden en burgerraadsleden van de diverse partijen moeten vanavond in de commissievergadering, voorafgaand aan de raadsvergadering, een oordeel vormen over een van de meest preciaire bestuurlijke onderwerpen van de laatste jaren in de Noordoostpolder: de ontwikkeling van het Stadshart Emmeloord. De door de coalitiepartij CDA moeizaam tot stand gebrachte en sterk verdedigde bouwplannen in het centrum van Emmeloord, staan onder grote druk. Tijdens een zogenaamd gehouden 'bot' -(benen op tafel)overleg in november 2015 hebben de woordvoerders van de politieke partijen op dit dossier ingestemd met het voorstel van wethouder Roel Schuiten van het CDA om afscheid te nemen van projectontwikkelaar Pro-Investments vanwege het niet nakomen van afspraken. Wethouder Schuiten is een gedreven bestuurder, een no-nonsense politicus die sinds zijn aantreden de nutteloosheid van dit megaproject al zag. De opdracht die de wethouder meekreeg was om het met gesloten beurs te verwezenlijken. Nu zes maanden later komt Schuiten met een mogelijk akkoord waarbij partijen, zonder de mogelijkheid op wederzijdse aansprakelijkheid, tot overeenstemming kunnen komen. Vanavond gaan de politieke partijen tijdens hun fractieoverleg het voorliggende conceptakkoord beoordelen.

Griffier Tim van Wassenaar pendelt tussen de diverse vergaderkamers waar de politieke partijen vergaderen in de gang waaraan ook de griffie gehuisvest is. Hij probeert nog enige adviezen mee te geven aan de raadsleden hoe zij dit voorstel het beste kunnen beoordelen. Van Wassenaar is al enige jaren griffier en staat daar waar nodig raadsleden bij. Hij is handig in het manoeuvreren tussen de collegeleden enerzijds en de raadsleden, als zijn werkgever, anderzijds.

Bij de fractie van Leefbaar Noordoostpolder, een lokale liberale partij die al vanaf 2006 oppositie voert, heerst wantrouwen ten

aanzien van de plannen met betrekking tot De Deel. Er zijn twijfels over de bedoelingen van het college van burgemeester en wethouders. Als Cynthia Wildeman, bedrijfskundige en vicefractievoorzitter haar fractiekamer binnenkomt zit Anton den Besten met de iPad op tafel aantekeningen te maken. Anton is al voor de tweede periode raadslid bij Leefbaar Noordoostpolder en kent de Noordoostpolder uitstekend. Hij is er geboren en getogen. Jan-Peter van Talingen, burgerraadslid en vestigingsmanager van Staalbankiers in Leeuwarden, neemt nog even de post door die hij uit zijn postvakje op de gang heeft gehaald.

‘Hoi, Anton..., Jan-Peter’, zegt Cynthia. ‘Is Beryl er nog niet?’

‘Nog niet gezien’, antwoordt Jan-Peter.

‘Je weet hoe onze fractievoorzitter is. Standaard tien minuten te laat’, merkt Anton glimlachend op.

‘Mooi, dan haal ik nog even koffie. Wie wil er ook een kopje?’ vraagt Cynthia.

‘Oh...neem voor mij alsjeblieft een cappuccino mee’, antwoordt Anton.

Terwijl ze de keuzeknop van het koffiezetapparaat indrukt passeert Beryl van Duistervoorde. Beryl van Duistervoorde is al meer dan tien jaar raadslid voor Leefbaar Noordoostpolder in de gemeenteraad. Na de moord op Professor W.S.P. Fortuyn in 2002 heeft hij gemeend het enigszins conservatieve gedachtegoed van wijlen Fortuyn politiek te moeten uitdragen en te beschermen. Na enkele jaren in de Provinciale Staten van Flevoland heeft hij een bewuste overstap gemaakt naar de lokale politiek en Leefbaar Noordoostpolder opgericht. Belangrijke dossiers zijn de afgelopen jaren de revue al gepasseerd. Het hoogtepunt is wel de strijd en de daaropvolgende teloorgang van het voormalige Dokter J.H. Jansenziekenhuis in Emmeloord. De fractie van Leefbaar Noordoostpolder is politiek kritisch en Van Duistervoorde is met zijn fractie strijdbaar.

‘Hé Cynthia, hoe gaat het? Nog op de baan geweest?’

‘Oh, hoi Beryl. Nee, was het maar waar. Ik heb geen tijd gehad deze week. Je weet ik golf graag, maar ik heb te veel lopende projecten. Ben dus niet op de vuilnisbelt geweest’, grapt ze.

De vuilnisbelt van de Noordoostpolder ligt net buiten Emmeloord en is enige jaren geleden herontwikkeld en maakt nu deel uit van de 18-holes golfbaan. De laatste jaren neemt het ledenaantal bij de club fors toe. Velen treffen elkaar daar. Politici, ondernemers, iedereen die de golfsport een warm hart toedraagt is daar met veel plezier regelmatig te vinden.

‘Het wordt over twee weken een lastige raadsvergadering’, zegt Cynthia.

Ze voelt feilloos aan welke agendapunten er werkelijk toe doen. Zeker daar waar het de financiën betreft. Ze beschikt inmiddels over een brede historische dossierkennis. Met name in gemeentelijke begrotingen en jaarrekeningen heeft ze zich de afgelopen jaren grondig verdiept. De bestuurs- en bedrijfskundeopleiding die ze gevolgd heeft aan de Open Universiteit in Groningen heeft ze cum laude afgerond en komt haar nu zeker goed van pas. Nu is ze weer terug in haar geliefde Noordoostpolder.

‘Denk dat dat wel meevalt. We hebben altijd gewild dat ons centrum De Deel¹⁸ niet volgebouwd gaat worden. De inwoners niet, het bedrijfsleven niet en wij niet! Het staat nota bene in ons verkiezingsprogramma¹⁹. Ik begrijp de kern van je opmerking dan ook niet helemaal.’

‘Natuurlijk ben ik blij dat de coalitiepartijen met onze steun de stekker uit het project willen trekken, maar welke troef komt er straks nog uit de hoge hoed van het college?’ merkt Cynthia op. ‘Kom laten we naar de fractiekamer gaan, we kunnen het er gelijk over hebben.’

Terwijl Beryl en Cynthia richting de fractiekamer gaan loopt griffier Van Wassenaar hen tegemoet.

‘Ik wens jullie een goede vergadering vanavond. Als je nog iets specifiek wilt weten, ik ben nog wel even in huis.’

18 <http://www.denoordoostpolder.nl/nieuws/319/bebouwen-deel-gaat-door/>

19 <http://www.onsnoordoostpolder.nl/algemeen/ons-programma/>

Na de gebruikelijke informele en huishoudelijke agendapunten buigt de fractie zich die avond over een standpuntbepaling inzake de uitkomst van het 'bot-overleg'.

'Jullie moeten weten dat we dit gezamenlijk met wethouder Schuiten hebben bedacht. Een jaar geleden heb ik aan Schuiten - mede namens jullie - gevraagd of hij akkoord was met een vertrouwelijk overleg waarbij wij als oppositiepartijen konden worden meegenomen in de vorderingen en besluitvormingen van het project De Deel. Het 'bot-overleg', zegt Beryl.

Iedereen luistert aandachtig.

'Ik ben ook blij dat we het zo gedaan hebben ook al is de financiële consequentie dat de gemeente 11,8 miljoen grondopbrengst misloopt, maar wel nieuwe reële plannen kan indienen die voldoen aan de wensen van de bevolking', zegt Beryl. 'Je moet er toch niet aan denken dat De Deel zou worden volgebouwd met 34 appartementen en 8000 m² aan winkels en vervolgens ook nog een parkeerdek er bovenop!'

'Een ding begrijp ik niet', zegt Anton.

'En dat is?' vraagt Jan-Peter.

'Nou, dat het CDA, PvdA/GroenLinks en de CU/SGP jarenlang alles op alles hebben gezet en veel moeite hebben gedaan om de plannen erdoor te drukken. Geen enkel voorstel van de oppositiepartijen wilde men overnemen en nu gooien ze de centrumplannen helemaal overboord. Ik kan er met de beste bedoelingen niet bij', zegt Anton.

'Tsja... ik blijf het ook vreemd vinden', zegt Cynthia. 'Laten we er ons voordeel mee doen. We kunnen nu nieuwe plannen maken en de bevolking er meer bij betrekken.'

'Ik kan mij niet voorstellen dat projectontwikkelaar Pro-Investments, die er zakelijk ook miljoenen euro's in heeft geïnvesteerd, zo gemakkelijk afscheid neemt van zijn project en dat zonder enige compensatievergoeding', zegt Jan-Peter.

'Ik sluit mij bij die gedachte aan', zegt Anton. 'Als ik projectontwikkelaar was dan zou ik miljoenen claimen bij de

gemeente. Er zijn toch contracten en allonges²⁰? Zaken zijn in gang gezet. Makelaarskantoor Salomons is in het centrum al aangekocht door de gemeente. De aangrenzende voormalige CWI-(Centrum Werk en Inkomen)locatie wordt bouwrijp gemaakt. Onze winkelstraat de Lange Nering is opgeknapt, de Paardenmarkt is helemaal opnieuw ingericht. Ik begrijp er niets van. Waarom wil het college van burgemeester en wethouders dit. Wat zit hierachter?’

‘Ironisch’, zegt Cynthia.

‘Wat is ironisch?’

‘Nou, de Paardenmarkt!’

‘Hoezo?’

‘Nou, het gebied tussen de Bumalaan en Noordzijde wordt als ‘Paardenmarkt’ aangemerkt. Door de snelle industriële ontwikkeling van de akkerbouw heeft er nooit echte paardenhandel op deze locatie plaatsgevonden.’

‘Ik begrijp je niet’, merkt Beryl op. ‘Leg even uit.’

‘Lijkt mij helder, op de Paardenmarkt is nooit een paard verhandeld en toch heeft het veel geld gekost. En ook De Deel gaat ons veel geld kosten zonder dat er gebouwd wordt’, antwoordt Cynthia.

‘Bij de Paardenmarkt hebben we er nog klinkers voor gekregen in de vorm van een parkeerplaats, dat valt bij De Deel nog maar te bezien’, merkt Anton gevat op.

Er valt een stilte in de fractiekamer van Leefbaar Noordoostpolder.

‘Ik weet het niet! ...Echt niet!’ zegt Beryl.

‘Wat niet?’ vraagt Anton.

‘Ik weet niet of we er goed aan doen om tijdens de komende raadsvergadering het voorstel te steunen. Het feit dat Schuiten met gesloten beurs afscheid neemt van de projectontwikkelaar kan ik mij niet voorstellen, maar goed, wij willen ook dat er niet

²⁰ Allonge: soort bijlage die aan een schriftelijk stuk wordt gehecht. Deze maakt na ondertekening door de verkrijger en de ondernemer integraal deel uit van de koop-/aannemingsovereenkomst.

gebouwd wordt op De Deel. Ik stel voor dat wij hem over veertien dagen 'the benefit of the doubt' geven', zegt Beryl.

'Hmm... tja, toch blijft het een vreemd verhaal, maar ik ben het met je eens', merkt Cynthia op.

De fractie van Leefbaar Noordoostpolder besluit die avond uiteindelijk akkoord te gaan met het voorstel van het college en neemt daarmee afscheid van projectontwikkelaar Pro-Investments. Daarmee wordt de weg vrijgemaakt voor nieuwe plannen. Plannen die straks in gezamenlijkheid met de bevolking van Noordoostpolder worden opgesteld. Diverse partijen spreken die avond nog met elkaar om te horen of ze het met het ontbindingsvoorstel van het college van burgemeester en wethouders eens zijn. Als rond 23.00 uur Leefbaar Noordoostpolder haar vergadering heeft beëindigd en iedereen naar buiten loopt breekt er een nieuw politiek tijdperk aan voor de bevolking. De in het voorstel van het college genoemde optie om middels een Open Plan Proces de bevolking de komende tijd te raadplegen over de toekomst van haar centrum in Emmeloord, valt bijna bij alle fracties in goede aarde.

Juist als Beryl van Duistervoorde zijn auto wil starten kijkt hij nog even omhoog naar de kamer van CDA-wethouder Roel Schuiten. Vreemd dat hij nog aanwezig is, denkt hij. Schuin onder zijn werkkamer is het licht van de fractiekamer, waar normaliter zijn CDA-fractieleden vergaderen, al enige tijd gedoofd. In de auto typt hij een whatsapp berichtje. 'Leefbaar Noordoostpolder stemt mee...kosten?'

Nadat hij de optie 'verzenden' heeft gekozen ziet hij twee vinkjes achter het bericht verschijnen ten teken dat het berichtje bij de ontvanger is aangekomen. Als hij wegrijdt is Schuiten nog op zijn kamer.

4 april 2016, 23.05 uur
Kamer van wethouder Schuiten

Wethouder Roel Schuiten is die avond nog bij zijn CDA-fractie langs geweest. Hij zit al ruim drie jaar in het college en kent het bestuurlijke proces. Hij kijkt tevreden terug op deze avond. De grootste fractie in de gemeenteraad van Noordoostpolder, het CDA, is vanavond akkoord gegaan met zijn voorstel. De uitgebreide voorbereidingen vergden veel inspanningen. Dan hoort hij een typisch toentje van zijn mobiele telefoon in zijn binnenzak. Doordat hij private whatsappberichten van een andere ontvangsttoon heeft voorzien, weet hij exact wat privé- of bestuurlijke berichten zijn. Nadat Schuiten het berichtje gelezen heeft verschijnt er een glimlach. Fraai, dat Leefbaar Noordoostpolder ook meegaat met zijn voorstel. Hij beseft dat hij nu in de raad kan rekenen op een politieke meerderheid. Zijn belangrijke telefoontje kan hij eindelijk plegen. Natuurlijk weet hij dat het gebruikelijk is om met de telefoon - die hij van de gemeente ter beschikking heeft gekregen - te telefoneren, maar Schuiten weet dat er enkele telefoonnummers zijn die absoluut niet in het gemeentehuis bekend mogen worden. Al jarenlang houdt hij deze voor zich. Ook privé. Het is zijn plicht om absolute geheimhouding te bewaren. Hij bladert in zijn privé-toestel door de digitale adressenlijst en kiest een nummer. Nadat de kiestoon overgaat duurt het even voordat de verbinding tot stand komt. 'Hallo...?' klinkt een wat slaperige stem aan de andere kant van de lijn.

'M'n waarde. Ik wil je even kort op de hoogte stellen van hetgeen diverse partijen vanavond in hun vooroverleg hebben besloten.'
'Ah, goedenavond... Ja...fijn dat u even belt. Inderdaad dat was vanavond ...vertel!'

'Ik kan u mededelen m'n waarde, dat niets de ontbinding van het contract met Pro-Investments nog in de weg staat voor de komende raadsvergadering. Missie geslaagd zullen we maar zeggen. Er gaat geen schop de grond in! Geen schop!'

‘Dat is een geweldige mededeling. Het resultaat komt geheel op uw conto! Daar mag u trots op zijn! Daarmee zijn we voorlopig de komende jaren gered!’

‘Dat wilde ik maar zeggen. Nog even voor de goede orde. Heb je het geld geparkeerd? Morgen wil ik de projectontwikkelaar definitief over het voorstel informeren’, zegt Schuiten.

‘Ja, zoals afgesproken.’

‘Fantastisch, dan kun je de groep bij elkaar roepen. Zaterdagmiddag 17.00 uur!’

‘Iedereen?’

‘Je weet dat wij een gezamenlijk besluit nemen, mijn waarde’, zegt Schuiten met een glimlach.

‘Natuurlijk, ga ik doen! Bedankt voor uw belletje.’

‘Graag gedaan, tot zaterdag.’

Met een glimlach verbreekt Schuiten de verbinding. ‘Eindelijk, eindelijk komt er een einde aan dit volstrekt onzinnige plan om De Deel vol te bouwen’, mompelt hij. Hij loopt naar de kleine koelkast in de hoek van zijn werkkamer en schenkt een glaasje Mummelman jachtbitter in. Een drankje dat hij met enige regelmaat nuttigt als hij te gast is in een geliefd jachtrevier in Oost-Duitsland.

Hij is vanavond zichtbaar in zijn nopjes. Jarenlange intensieve voorbereidende arbeid heeft eindelijk geresulteerd in de ontbinding van het besluit van maart 2006. Toen geloofde de gemeenteraad nog heilig in voorgenomen megalomane plannen om De Deel vol te bouwen. Met name zijn eigen CDA is debet aan de ellende die is ontstaan. Zelfs de achteraf - door het college erkende - juridisch uiterst zwakke ondertekende allonges tussen de gemeente en projectontwikkelaar Pro-Investments kunnen de prullenbak in. Vanaf dit moment kan niemand zijn proces meer stoppen. Geen lastige vragen meer van de Plaatselijke Unie over de allonges. Weliswaar moet het nog langs de gemeenteraad, maar daar verwacht hij geen politieke aardverschuivingen meer. De altijd kritische oppositie zal hierin meegaan. De hele raad zal instemmen. Op deze wijze wordt elke mogelijke verdachtmaking

gemaskeerd en wordt de raad deelgenoot. Schuiteman weet wat hem te doen staat als over veertien dagen de gemeenteraad bij elkaar komt. Hij zal meegaan in een voorstel om een mogelijk toekomstscenario te bedenken. Hij moet tijd kopen! Als het maar vertraagt! Mogelijk dat er nog een motie komt, maar het spel is gespeeld. De absurde plannen van CDA en PvdA/GroenLinks uit maart 2006 verdwijnen over veertien dagen definitief in de prullenbak!

Zijn missie lijkt geslaagd. In het belang van het waarborgen van de cultuurhistorische entiteit van de Noordoostpolder. Het oorspronkelijke unieke DNA dat al voor het afsluiten van de Noordoostpolder op 13 december 1940 is bepaald. Niemand zal dat ooit wijzigen. Geld speelt daarbij een ondergeschikte rol. De Noordoostpolder met haar Poldertoren in Emmeloord is niet zomaar een plaats. Het is een onderdeel van een veel groter bouwwerk.

Hij weet het.... Er mag niets meer fout gaan voor de komende raadsvergadering.

5 april 2016, 09.00 uur

Kamer van burgemeester en wethouders

Het is bijna 09.00 uur. In de collegekamer hebben de meeste wethouders hun plaats ingenomen voor het wekelijkse overleg. Wilco van der Struik (Plaatselijke Unie), Floris-Jan de Rijke (VVD), Hedwig Rodenburg (CDA) en Pepijn van Poppel (CU/SGP) hebben hun stukken voor zich op tafel gelegd in afwachting van de opening van de vergadering door burgemeester Frits Wolfswinkel. Het wachten is nog op wethouder Schuiten (CDA). Ondertussen neemt burgemeester Wolfswinkel nog even de agendapunten door met gemeentesecretaris Joachim Musch. Musch, een gewiekste en kiene gemeentesecretaris die veel ervaring in het bankwezen heeft opgedaan alvorens hij gevraagd werd om bij de gemeente zijn kennis te delen. De situatie in het college is de laatste tijd gespannen. Er zijn een aantal hoofdpijndossiers die veel aandacht vragen. Met name de dossiers die wethouder Van Poppel onder zijn hoede heeft. Met de ontwikkelingen rond het Cultuurbedrijf in Emmeloord als onderdeel van zijn portefeuille zijn miljoenen gemoeid. Vragen van de oppositie over de proceskosten daarover bezorgen het college kopzorgen. Rond de 1 miljoen euro is er reeds besteed aan adviseurs, interimers en gesprekken tussen de samenwerkende partners en dat terwijl het allerm minst zeker is dat bijvoorbeeld het Muzisch Centrum als onderdeel van de Stichting Cultuurbedrijf Noordoostpolder het gaat overleven. Ook de zwakke positie van het theater baart het college zorgen. Wethouder Van Poppel zal het college moeten overtuigen van zijn strategie. Het is niet zijn enige risicodossier. Van Poppel lag ook al zwaar onder vuur bij de recentelijke problematiek rond het Windmolenpark. Hij had verzaakt om maatwerkvergunningen te maken ter bescherming van geluidshinder voor de omwonenden. Vanmorgen is het dossier 'Emmeloord Centrum' weer aan de orde. De druk van de bevolking is groot. Men wil geen volgebouwd stadscentrum. Er zijn immers al veel lege panden en het aantal webwinkels neemt snel toe. Dat is wat de 'inspraakronden' tussen omwonenden, ondernemers en andere

belanghebbenden hebben opgeleverd, maar wethouder Schuiten moet eerst de raad overtuigen dat afscheid nemen van Pro-Investments de juiste oplossing is. Hij is er klaar voor. Vanmorgen gaat hij in het college mededelen dat er zich bij de politieke partijen een meerderheid aftekent om met gesloten beurs afscheid te nemen van de projectontwikkelaar. Als Schuiten als laatste de collegekamer binnenkomt schiet de gemeentesecretaris hem aan.

‘Roel, eh... Cees Middelkoop van Pro-Investments heeft gebeld. Hij wilde even verifiëren of de afspraak om 11.30 uur nog staat.’

‘Eh, ja dat klopt! Ik zal hem zo nog even bellen. Ik kan daarom maar heel even hier aanwezig zijn’, antwoordt Schuiten.

‘Goed, nu iedereen aanwezig is open ik de vergadering’, zegt Wolfswinkel.

‘Eerst even de inforonde. Is er iemand die voorafgaand en buiten de agendapunten om iets te melden heeft?’

‘Ja ik denk dat ik even een mededeling moet doen Frits’, antwoordt Schuiten.

‘Vertel Roel!’

De overige wethouders kijken vragend naar Schuiten. Ze zijn verrast. Het komt zelden voor dat hij voorafgaand aan de agendapunten het woord wenst.

‘Wel, er zijn gisteren fractievergaderingen geweest en wat ik zoal meekrijg uit de vergaderingen is dat men positief staat tegenover het afscheid nemen van Pro-Investments inzake de plannen rondom ons Stadshart’, zegt hij opgewekt.

‘Aangezien ik om 11.30 uur een afspraak heb met Cees Middelkoop kan ik maar even hier aanwezig zijn.’

‘Hoe zeker is het dat alle partijen daadwerkelijk voorstemmen bij de komende raadsvergadering?’ vraagt Van der Struik.

‘Nou, nagenoeg zeker. Alle fracties zijn duidelijk. Ik kreeg gisteravond laat nog een berichtje van Van Duistervoorde binnen. Zelfs Leefbaar gaat dus mee. Alleen de SP heeft nog bedenkingen. Ik ga dus met Middelkoop in gesprek.’

‘Ik wil dat je iemand meeneemt’, zegt Musch.

‘Ik prakkiseer er niet over. Ik wil dit tête-à-tête afhandelen.’

‘Ik adviseer je met klem dat niet te doen!’ zegt Wolfswinkel.

‘Luister, of ik ga alleen, of ik ga niet. Ik wil niet bedreigend overkomen. Ik ben het onderhandelen zat en doe Cees Middelkoop letterlijk één aanbod: uit elkaar gaan met gesloten beurs!’

‘En jij denkt dat hij daar mee instemt?’ vraagt Floris-Jan de Rijke cynisch.

‘Ja, hij zal wel moeten. Tegenover elke claim die hij bij mij neerlegt leg ik een tegenclaim met hetzelfde bedrag.’

‘Hoe bedoel je?’ vraagt Van Poppel.

‘Kijk, Pepijn! Jij hebt geen verstand van zaken doen, dus ik heb al helemaal geen zin om dit aan jou uit te leggen. Ik ben duidelijk genoeg geweest dacht ik. By the way, ik zit ook niet op jouw advies te wachten. Het spijt me’, zegt Schuiten.

‘Ik vraag het alleen maar....’, onderbreekt Pepijn hem.

‘Dat is je probleem Pepijn! Regel eerst je eigen zaken nou eens goed. Denk dat jij al genoeg onrust hebt veroorzaakt.’

‘Heren, heren...rustig...! Moet dat nu zo?’ sust Wolfswinkel.

‘Ja!’ zegt Schuiten. ‘Ik probeer een akkoord te bereiken waarbij we met gesloten beurs uit elkaar kunnen gaan. Die kans grijp ik met beide handen aan. Als Middelkoop stelt dat hij bijna 2 miljoen administratie- en ontwikkelkosten gecompenseerd wil hebben dan leg ik daar onze intern gemaakte uren tegenover. Gaat hij niet akkoord, dan verplicht ik hem morgen te gaan bouwen. Zo niet dan komt er een fikse schadeclaim van de gemeente richting Pro-Investments. Het heeft nu lang genoeg geduurd.’

‘Dat bedoel ik nou, dan gaat hij straks nog bouwen ook’, zegt Van Poppel.’

‘Pepijn, jij begrijpt er echt niets van hè! De raad wil het niet, Pepijn! Nogmaals, de raad wil het niet! Snap je nu echt niet dat Pro-Investments geen enkele investeerder heeft die ook maar een schop in de grond steekt in ons Stadshart? Behalve een of andere malloot die ook nog serieus wil worden genomen door Pro-Investments. Weet je Pepijn, bekommer jij je in godsnaam om de participatiecontracten van de windboeren en laat mij mijn verantwoordelijkheid nemen op mijn dossier. Als het niet lukt vraag ik je wel om advies.’

Van Poppel zwijgt. Van der Struik en Rodenburg houden zich, verstandig als ze zijn, buiten deze discussie. Wolfswinkel moet maar aangeven hoe ze dit bestuurlijk moeten aanpakken denken ze.

‘Goed’, zegt de burgemeester. ‘Wat doen we?’

‘Wie is er voorstander van om Roel een een-op-een gesprek aan te laten gaan met Pro-Investments?’

Als hij zijn collega’s aankijkt merkt hij dat niemand de behoefte heeft om te reageren. Uiteindelijk neemt Rodenburg het woord.

‘Ik denk dat het geen kwaad kan, als Roel er niet uitkomt dan horen we het vanzelf.’

Rodenburg heeft een groot vertrouwen in de werkwijze van Schuiten.

‘Ik deel die mening’, zegt Van der Struik. ‘Niet geschoten is altijd mis.’

‘En jij Floris-Jan?’ vraagt Wolfswinkel.

‘Ik vind het prima onder één voorwaarde.’

‘En die luidt?’

‘Dat er geen stuiver die kant opgaat. We zijn de afgelopen jaren door het aantal appartementen van 133 naar 33 te verlagen Pro-Investments al genoeg tegemoetgekomen. Ook de vierkante meters winkelruimte hebben we met 2000 m² BVO²¹ verlaagd. En dan heb ik het nog niet eens over de Poldertoren die ze met ernstige technische gebreken hebben opgeleverd. Ik zal nooit meer vergeten dat alle kozijnen verkeerd om geplaatst zijn. Dus mijn zegen heb je!’

‘Pepijn?’

‘Eh... ik ben tegen! En ik wil dat genotuleerd hebben.’

‘Waarvan akte’, antwoordt de burgemeester.

‘Wat vind jij er zelf van?’ vraagt Joachim aan Wolfswinkel.

‘Mijn eerste reactie was niet doen, maar ik vind het een poging waard. Roel is zakelijk genoeg. Ik hoor daarom graag wat eruit komt. Je hebt je best gedaan Roel om tot ontbinding van het contract te komen. Dus ik zou zeggen... succes!’

²¹ Brutovloeroppervlak

‘Ik vind het onverstandig’, zegt Joachim. ‘Wie weet nemen zij het gesprek wel op?’

‘Daar houd ik uiteraard rekening mee’, zegt Roel.

‘Mooi, dan zie ik dat ik een meerderheid in het college heb en ga ik nu naar Pro-Investments in Den Haag. Zo gauw als ik uit het overleg ben laat ik het jullie weten. Ook als er een kink in de kabel komt. Ik verzoek jullie dan ook de telefoon vandaag stand-by te houden mocht ik een advies nodig hebben’, zegt Schuiten.

‘Nog even dit. Ik houd je eraan Roel. Geen cent weggeven! Ik heb geen zin om bij de jaarrekening een tekort van enkele miljoenen te hebben.’

‘Ik heb je gehoord Floris-Jan. Maak je geen zorgen!’

Roel pakt zijn dossiers en staat op.

‘Ten aanzien van de andere punten zal Hedwig mij vertegenwoordigen’, zegt hij tegen Wolfswinkel.

‘Collega’s, dank voor het getoonde vertrouwen!’

‘Succes...Roel’

‘Wees voorzichtig...’

‘Laat het weten’, zegt Frits.

‘Pepijn...jij bent de eerste die het hoort!’

‘Oh...dank je’, antwoordt Pepijn, die niet in de gaten heeft dat hij eigenlijk op de hak genomen wordt.

De overige wethouders slaan de vernedering richting Van Poppel met enige ingehouden hilariteit gaande.

‘Goed’, zegt de burgemeester. ‘Laten we er het beste maar van hopen. In ieder geval hebben we over twee weken geen vuurwerk over dit onderwerp te verwachten in de raad.’

‘Dan kunnen we gelijk daarna beginnen met het treffen van voorzieningen om de verliezen fasegewijs af te boeken’, zegt Floris-Jan met een glimlach.

‘Dan is tegen verkiezingstijd het saldo weer op nul’, merkt Wilco op.

‘Goed van het CDA hè’, zegt Hedwig.

‘Oké, we gaan verder met de agenda’, zegt Wolfswinkel.

‘Agendapunt vier. De realisatie van een duurzaamheidswinkel. Pepijn, dat is jouw voorstel. Vertel...’

Die ochtend werd er lang vergaderd over veertien agendapunten waarvan er vier voor de komende raadsvergadering geagendeerd waren. Ondertussen rijdt Roel Schuiten van de A9 richting de A4 ter hoogte van Schiphol. Via de display op zijn dashboard kiest hij het telefoonnummer van Cees Middelkoop.

'Met Cees Middelkoop...'

Cees, met Roel... Ik ben onderweg. Ben om 11.38 uur bij je.'

'Mooi, ik kijk uit naar je komst.'

'Wederzijds, tot zo!'

'Ja, tot straks!'

Tevreden rijdt Roel Schuiten langs Schiphol. Binnenkort maar eens een reisje boeken denkt hij als hij aan de linkerkant van de A4 een blik werpt op de verkeerstoren van de luchthaven. Als hij een Boeing 747 over de A4 ziet taxiën waant hij zich na zijn wethoudersperiode even aan het strand van een Zuid-Europees land.

5 april 2016, 11.38 uur

Kantoor Pro-Investments

Nadat Schuiten zijn auto op de binnenplaats van het kantoor van Pro-Investments heeft geparkeerd pakt hij zijn attachékoffer uit de kofferbak. Hij voelt zich redelijk ontspannen en weet dat er eigenlijk niets meer fout kan gaan. De afspraken met het college waar hij deel van uitmaakt zijn helder. De gemeente doet geen enkele financiële toezegging om contractontbinding te realiseren. Hij staat voor een van de belangrijkste beslissingen uit zijn politieke carrière. Hij gaat er helemaal alleen voor zorgen dat het centrum van Emmeloord in al zijn originaliteit behouden blijft. En daarbij is de gemeente niet meer de belangrijkste speler.

In de hoofdingang van het statige gebouw draaien de zware glazen toegangsdeuren langzaam rond. Eenmaal binnen ziet hij een imponerende luxe. Welkom in de wereld van de projectontwikkelaars denkt hij. Aan het einde van de grote ontvangsthal is een balie. Terwijl de baliemedewerkster nog een telefoongesprek voert kijkt Schuiten om zich heen. Op de balie staat een prachtige maquette van de Beurshal. Er staat een bordje bij:

Ondernemen in de Beurshal Rotterdam.

Het foodwalhalla van Nederland.

96 spectaculaire versunits

met dagverse producten.

Dit is dus de grote vastgoedwereld denkt hij.

‘Goedemorgen meneer, kan ik u ergens mee van dienst zijn?’

‘Jazeker, mijn naam is Roel Schuiten, wethouder in de gemeente Noordoostpolder. Ik heb een afspraak met de heer Cees Middelkoop.’

‘Momentje, ik kijk even op de lijst. Inderdaad, ik zie dat u verwacht wordt vandaag. Als u even plaats wilt nemen dan zal ik meneer Middelkoop informeren dat u gearriveerd bent. Zijn

secretaresse komt u dan zo halen. Kan ik u ondertussen een kopje koffie aanbieden?’

‘Nee, dank u op dit moment even niet.’

Roel loopt naar de groene zitbanken die op diverse plaatsen in de hal staan.

‘Hm... leuk. Ze zijn in ieder geval qua CDA-kleur op mijn hand,’ denkt hij geamuseerd.

Hij zit nog maar nauwelijks of hij ziet via de vide een dame naar hem toe lopen.

‘Meneer Schuiten?’

‘Jazeker.’

‘Aangenaam, Agnes van Zuijlen, secretaresse van de heer Middelkoop’, zegt ze terwijl ze hem de hand reikt.

‘Heeft u een goede reis gehad?’

‘Gelukkig wel. Ik heb geen file of anderszins vertraging gehad.’

‘Dat is mooi. De heer Middelkoop verwacht u. Zal ik u even voorgaan?’

Schuiten voelt zich wat gespannen en is licht nerveus. Hij weet dat het geen eenvoudig gesprek zal zijn. Natuurlijk kennen ze elkaar al enige tijd, maar nu ligt er een probleem. Schuiten realiseert zich dat de belangrijke bankgarantie zijn grootste troef is. Terwijl hij nog even wacht voor de kamer van Middelkoop hoort hij een meldingstoon op zijn private telefoon. Snel haalt hij deze nog even uit zijn binnenzak en opent het berichtje.

‘Succes en tot zaterdag!’

‘.:’

Aan de .: leest hij dat het zijn goede broeder is. Hij moet even glimlachen. Hij voelt zich door het berichtje zeker gesteund voor het zware gesprek.

‘Komt u verder meneer Schuiten.’

Achter het bureau staat Middelkoop op, komt hem tegemoet en schudt hem de hand.

‘Roel, welkom. Goed dat je er bent! Ga zitten.’

Schuiten krijgt nauwelijks gelegenheid om de kamer even in zich op te nemen.

‘Agnes graag even een kopje koffie.’

Middelkoop voelt zich thuis in zijn luxe kantoor. Terwijl Schuiten de kamer rondkijkt merkt hij op dat het interieur erg Amerikaans aandoet. Veel chroom, glas en rode lederen stoelen.

‘Ik dacht dat wij het luxe hadden in het gemeentehuis, maar jij hebt het hier ook zeer aangenaam’, grapt Schuiten om de spanning wat weg te nemen.

‘Dank je, Roel.’

Even valt er een moment van stilte.

‘Goed, nou daar zitten we dan. Je weet, ik zal er geen doekjes om winden. Ik probeer een prachtig project te realiseren in Emmeloord en nou kom je mij vertellen dat het niet doorgaat’, zegt Cees ontspannen.

‘Ja, de zaken gaan zoals ze lopen. Je zult begrijpen dat ik datgene uitvoer wat de gemeenteraad van mij verlangt’, antwoordt Roel enigszins gereserveerd.

‘Natuurlijk, zo gaan de zaken nu eenmaal in het openbaar bestuur. Ik neem aan dat je een voorstel doet aan Pro-Investments waarmee ik ook naar de raad van commissarissen kan?’

Schuiten weet dat hij voorzichtig moet zijn in zijn antwoorden. Middelkoop is sluw.

‘Je moet begrijpen Cees dat wij als gemeentebestuur ongelooflijke imagoschade lijden nu het project niet door gaat. Althans, dat is de stelling voor de komende raadsvergadering. Er is geen politieke meerderheid meer om tot realisatie van het Stadscentrum te komen. Ons geduld is op.’

‘Ik begrijp wat je zegt Roel, maar er liggen convenanten en allonges die er niet om liegen. Ik bedoel alleen maar te zeggen dat het voor ons eveneens een groot verlies is als we er geen vervolg aan geven.’

‘Luister Cees, laten we met open vizier en zakelijk tot de kern komen. Ik heb geen zin in een ellenlange discussie. Wie op welk moment wat heeft nagelaten is nu niet meer relevant. Pro-Investments kan de toegezegde beloften niet nakomen. Jullie hebben geen investeerders gevonden en dus gebeurt er niets en dat is onacceptabel. Dat is een feit en dat is nu de status. Je zult begrijpen dat wij als gemeentebestuur geen boodschap hebben aan jouw belegger Solterra waarmee je nu bij de Ondernemers-

kamer een zaak hebt lopen. Het is daardoor dat het project Stadscentrum Emmeloord te veel vertraging heeft opgelopen. Ook het eventuele alternatief wat door jullie is aangeboden is geen serieuze optie meer voor ons.'

'Wacht even Roel, wacht even. Bemoei je alsjeblieft niet met onze interne conflicten.'

'De raad hijgt mij in de nek Cees. Ik kan het niet langer meer rekken. Ondernemers, belanghebbenden, inwoners, het rommelt in de polder Cees!'

Middelkoop raakt geagiteerd. Hij is niet gewend om tegengesproken te worden.

'Luister Roel, ik lijd veel financiële schade als het project wordt afgeblazen. Dat is van een geheel andere orde dan de imagoschade die jij lijdt als politiek bestuurder. Ik moet dus enige compensatie krijgen.'

Schuiten begint zich ongemakkelijk te voelen. Het laatste dat hij wil is de bankgarantie aanspreken.

'Cees, ook wij hebben financiële schade. De uren die wij ambtelijk in het project hebben gestopt zijn aanzienlijk. Calculaties, doorrekeningen. Wat denk je dat architect Stoutens ons gekost heeft. We hebben al een pand van Salomons aangekocht voor 2,5 miljoen, de locatie CWI is al gesloopt. Minimaal 450.000 euro om alleen maar de plannen te tekenen. Winkelruimte, appartementen enzovoort. Dus laten we geen onderlinge claims met elkaar vergelijken want jij gaat niet bouwen Cees en jij bent verantwoordelijk voor de vertraging!'

Schuiten verhardt zijn toon. Hij heeft geen zin om in een discussie over details te geraken.

'Probeer mij niet onder druk te zetten Roel.'

'Luister Cees, ik geef alleen maar aan dat er door beide partijen schade is geleden. Wij moeten van het project af. De raad wil het en dat voer ik uit.'

'Oh... als dat de toon wordt. Ik neem aan dat jij geen procedure vanwege onbehoorlijk bestuur op jouw conto wil hebben... toch...?'

'Eh nee... natuurlijk niet! En ik zeg alleen dat ik geen tas met geld voor je heb. Daar heb ik geen toestemming voor. Gesloten beurs. That's it.'

'Kun je vergeten Roel, gaat 'm niet worden zo. Ik doe je een voorstel. Ik heb natuurlijk voorafgaand aan ons gesprek de initiële schade berekend. Linksom of rechtsom, 3,9 miljoen euro en dan tekenen we ter plekke het ontbindingscontract. Wij doen afstand van het plein de Kleine Deel voor 't Voorhuys! Die heeft een grondwaarde van 11,8 miljoen euro.'

'Ja die inkomsten missen wij dus!'

'Luister Roel, die 11,8 miljoen aankoop door Pro-Investments betekent voor ons een getaxeerde waarde van 40 miljoen bij verkoop aan de belegger die er kantoren, winkels en 34 appartementen mee gaat exploiteren. Wij missen dus op termijn vele miljoenen aan verwachte omzet! Dat is wat anders dan een paar miljoen administratiekosten!'

Schuiten begint zich ongemakkelijk te voelen. Hij weet dat hij geen enkele financiële toezegging mag doen namens het college en de raad.

'Cees, we zijn jullie al eens tegemoetgekomen door in een eerder stadium precies honderd woningen te schrappen op De Deel', zegt hij.

Middelkoop zwijgt. Hij voelt dat de wethouder hier een punt heeft. Schuiten opent zijn koffer en haalt er een rode map uit met een A4-tje.

'Om je te tonen wat onze exacte schade is toon ik je deze lijst Cees. Ik geef je een inkijkje van onze gemaakte kosten tot nu toe, zonder medeweten van de overige collegeleden.'

Verbaasd kijkt Middelkoop naar het document, leunt achterover in zijn stoel en leest de kostenposten aandachtig door. Schuiten observeert Middelkoop aandachtig, maar deze vertoont geen enkele emotie.

'Een perfect opgezette val', denkt Middelkoop. Hij realiseert zich dat hij de 40 miljoen niet had moeten noemen als inkomstenderving.

'Wat gaan we doen Cees?' vraagt Schuiten.

'Ik ben nog niet zover.'

Middelkoop bekijkt nogmaals de lijst met kostenposten.

<u>Verwervingen:</u>	<u>Kosten</u>
<i>Gebouw Salomons</i>	3.000.000
<i>Landbouwhuis</i>	800.000
<i>Lange Nering Oost</i>	310.000
<i>CWI-locatie</i>	330.000
<i>De Overtuinen</i>	520.000
<i>Overige kosten (onderzoeken etc.)</i>	700.000

Bouw- en woonrijp maken (herinrichting)

<i>Achterom*</i>	220.000
<i>Beursstraat*</i>	1.400.000
<i>Bomenrij Lindelaan*</i>	110.000
<i>De Deel*</i>	3.000.000
<i>Korte Achterzijde</i>	510.000
<i>Lange Nering Oost</i>	675.000
<i>Lange Nering Oost Polderhof</i>	300.000
<i>Overtuinen</i>	490.000
<i>Paardenmarkt</i>	1.200.000
<i>Poldertoren (Openbare ruimte)</i>	375.000
<i>Verkeersstructuur*</i>	2.100.000
<i>Planontwikkelingskosten</i>	6.000.000
<i>Poldertoren inrichting/verbouwing</i>	5.200.000

(* = nog te realiseren)

Schuiten ziet het gezicht van Middelkoop betrekken.

‘Ik neem aan dat je even meegerekend hebt?’ vraagt Schuiten op gereserveerde toon.

‘Natuurlijk,’ zegt Middelkoop. ‘Ruim 27,2 miljoen euro is er met het plan gemoeid volgens jullie opsomming.’

‘Inderdaad,’ zegt Schuiten. ‘Jullie kunnen dan wel mogelijk inkomstenderving hebben door het ontbreken van een belegger, maar je ziet het, bij ons gaan de kosten al voor de baat uit!’

Middelkoop beseft dat hij niets tegen deze theorie in kan brengen en kijkt Schuiten zwijgend aan. Dan neemt Schuiten niet alleen een belangrijke, maar ook onomkeerbare beslissing.

'Ik doe je een eenmalig voorstel.'

'Ik denk dat ik het onderdeel *administratiekosten* van 3,9 miljoen, als onderdeel van de post *planontwikkelingskosten* van 6 miljoen kan delen.'

'Daarvoor kan ik een bankgarantie regelen buiten de boeken van de gemeente om.'

'Hoe bedoel je?'

'Zoals ik het zeg, ik deel onze administratiekosten, die zitten in de post *planontwikkelingskosten*. Jij ontvangt daarvan 1,85 miljoen via een bankgarantie en wij nemen afscheid! Ik boek 3,9 miljoen af op de balans van de gemeente en dan is het met gesloten beurs. Dat is mijn voorstel. Die 1,85 miljoen daar zorg ik voor.'

'Hoe bedoel je?' vraagt Cees nogmaals met enige verbazing.

'Dat is niet relevant voor jou! Ik regel het en daarmee stel ik voor dat we een deal hebben.'

'Dus als ik het goed begrijp loopt die 1,85 miljoen niet via de gemeentelijke rekening?'

'Ik leg geen verantwoording af over hoe ik de transactie laat plaatsvinden. Ik zeg je dit, het blijft geheel buiten de boeken van de gemeente.'

'Ja maar....hoe kan ik...?' vraagt Cees die verrast is over de move die Schuiten maakt. 'Klinkt niet fris Roel, daar komt ellende van.'

'Niet als je meewerkt!'

'Maar Roel, je dwingt mij tot fraude!'

'Nee, integendeel. Ik heb een, laten we zeggen, goede geveer, die bereid is op de rekening van Pro-Investments 1,85 miljoen over te maken en jij stuurt een A4'tje met een akkoordverklaring dat je afziet van elke wederzijdse aansprakelijkheid!'

'Een ontbindingsvoorstel dus?!'

'Zo is het!' zegt Roel nu zelfverzekerd.

'Take it or leave it. Als je niet akkoord gaat dan heeft dit gesprek niet plaatsgevonden. Neem aan dat je begrijpt wat ik bedoel. Dan dwing je mij het juridische traject in te gaan. Dat moet ik dan aan